

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА
НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА
МЕТОДОЛОГІЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ**

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітньо-наукова програма: 081 Право

Статус дисципліни: обов'язкова

Київ 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Вченої ради
Науково-дослідного інституту
правотворчості та науково-правових
експертиз Національної академії правових
наук України
від 28 вересня 2023 р., протокол № 10

Голова Вченої ради

Олексій КОТ

Розглянуто на засіданні відділу приватноправових досліджень Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України (від 26 вересня 2023 р., протокол № 4)

Розробник: Костюченко Олена Євгенівна – провідний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор

Гарант освітньо-наукової програми:
завідувач відділу науково-правових експертиз
Науково-дослідного інституту правотворчості та
науково-правових експертиз НАПрН України,
доктор юридичних наук, професор

Лариса КРАСИЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
	08 Право 081 Право <u>третій (освітньо-науковий)</u> <small>(назва СВО)</small>	Навчальний курс <u>1</u> <small>(номер)</small> Семестр <u>1</u> <small>(номер)</small> Вид контролю: <u>екзамен</u> <small>(екзамен, залік)</small>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції — <u>14</u> ; <small>(години)</small>		Лекції — <u>8</u> ; <small>(години)</small>
Семінарські заняття — <u>26</u> ; <small>(години)</small>		Семінарські заняття — <u>10</u> ; <small>(години)</small>
Практичні заняття — _____; <small>(години)</small>		Практичні заняття — _____; <small>(години)</small>
Лабораторні заняття — _____; <small>(години)</small>		Лабораторні заняття — _____; <small>(години)</small>
Самостійна робота — <u>80</u> ; <small>(години)</small>		Самостійна робота — <u>102</u> ; <small>(години)</small>
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота — _____ <small>(кількість; № семестру)</small>		Курсова робота — _____ <small>(кількість; № семестру)</small>
Реферати (тощо) — _____ <small>(кількість; № семестру)</small>		Реферати — _____ <small>(кількість; № семестру)</small>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень та методологія юридичної науки» є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії ґрунтовних наукових, теоретичних знань з питань правового регулювання організації наукової діяльності та методології правової науки, вироблення та удосконалення ними умінь, практичних навичок, необхідних для здійснення ними наукової, науково-педагогічної та професійної діяльності в сфері права.

Завдання: У процесі вивчення дисципліни «Організація наукових досліджень та методологія юридичної науки» здобувачі вищої освіти повинні:

- засвоїти правові засади організації наукової діяльності;
- здобути знання щодо академічної доброчесності як складової організації наукової діяльності;
- опанувати основні теоретичні основи та методика наукових досліджень (проектів);
- набути вміння працювати з інформаційними джерелами наукового дослідження (проєкту);
- сформуванати навички підготовки і презентації наукових досліджень (проектів);
- засвоїти правила підготовки, оформлення та захисту дисертації;
- вміти застосовувати у науковій діяльності методологію правової науки.

Міждисциплінарні зв'язки: актуальні проблеми філософії, актуальні проблеми цивільного права, актуальні проблеми цивільного процесуального права, актуальні проблеми сімейного права, актуальні проблеми міжнародного приватного права, актуальні проблеми трудового права, актуальні проблеми права соціального забезпечення, актуальні проблеми договірної права, актуальні проблеми зобов'язального права, актуальні проблеми страхового права, актуальні проблеми спадкового права, актуальні проблеми охорони і захисту соціально-трудоуих прав, актуальні проблеми пенсійного забезпечення в Україні

Вивчення навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень та методологія юридичної науки» передбачає формування та розвиток у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії наступних компетентностей та досягнення результатів навчання.

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними.
- ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
- ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.
- ЗК06. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися впродовж життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й мобільність.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.
- СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.
- СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.
- СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.
- СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.
- СК07. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.
- СК09. Здатність проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Результати навчання:

- РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.
- РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

- РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

- РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

- РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

- РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

- РН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.

- РН08. Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проектами, які дають можливість створювати законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів.

- РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

- РН15. Якісно проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Правові засади організації наукової діяльності.

Нормативно-правові акти про наукову діяльність. Підготовка та атестація наукових кадрів. Міжнародна співпраця у сфері науки. Функціонування державної мови у вітчизняній науці.

Тема № 2. Академічна доброчесність як складова організації наукової діяльності.

Поняття академічної доброчесності. Правове регулювання академічної

добросовісності в Україні. Види порушень академічної добросовісності. Антинаукові методи фабрикації результатів наукового дослідження. Юридична відповідальність за порушення академічної добросовісності. Правила цитування.

Тема № 3. Теоретичні основи та методика наукових досліджень (проектів).

Філософія науки. Наука як система знань: отримання нових знань та здійснення інновацій. Емпіричні та методичні основи науки й елементи науково-методичного апарату. Загальнонаукові методи дослідження. Програма наукового дослідження (проекту). Наукова проблема і наукові завдання. Наукова новизна та її види. Дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень. «П'ятиречення» як основна аргументації. Критичний аналіз результатів власних досліджень і результатів інших дослідників.

Тема № 4. Інформаційні джерела наукового дослідження (проекту).

Роль інформації у наукових дослідженнях (проектах). Види джерел наукової інформації. Принципи збору інформаційного матеріалу. Пошук та збір джерел інформації. Обробка джерел інформації. Правила складання бібліографії. Стили оформлення списку використаних джерел. Робота з інформаційними та реферативними базами даних.

Тема № 5. Підготовка і презентація наукових досліджень (проектів) державною та іноземною мовами.

Планування і виконання теоретичних та прикладних досліджень з права. Розробка, реалізація та здійснення управління науковими та інноваційними проектами у галузі права. Види презентації наукових досліджень (проектів) державною та іноземною мовами. Наукова доповідь та її тези. Структура наукової статті. Відмінності статей різних видів та категорій. Монографія. Технічні засоби презентації наукового дослідження. Реєстрація прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 6. Підготовка, оформлення та захист дисертації.

Вибір напрямку та теми дисертаційного дослідження. Обґрунтування теми дисертаційного дослідження. Структура дисертаційного дослідження. Вимоги щодо оформлення дисертації як кваліфікованої праці на правах рукопису. Анотація дисертації державною та іноземною мовами. Апробація наукових результатів. Публікація результатів дисертаційного дослідження державною та іноземною мовами. Теоретичні та практичні результати наукового дослідження. Пропозиції і рекомендації. Атестація здобувача ступеня доктора філософії. Публічний захист дисертації.

Тема № 7. Методологія правової науки.

Основні пізнавальні категорії права. Правова термінологія. Ціле і частина. Аналіз та синтез категорій права. Системність, систематизація,

комплексність. Цілі, засоби, прогнози, результати як правові категорії. Конкретно-правове дослідження. Порівняльно-правове дослідження. Компаративістські наукові дослідження в контексті адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Аналітична юриспруденція. Універсальність аналітичної юриспруденції. Правова доктрина та її значення у науковому дослідженні. Методологічна характеристика праворозуміння. Правова реальність. Природне і позитивне право як основні структурні елементи правової реальності. Форми буття права: ідея права, закон, правове життя. Співвідношення онтології та гносеології у пізнанні права.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семинарські	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Правові засади організації наукової діяльності	16	2	2			12	екзамен
Тема № 2. Академічна доброчесність як складова організації наукової діяльності	16	2	2			12	
Тема № 3. Теоретичні основи та методика наукових досліджень (проектів)	18	2	6			10	
Тема № 4. Інформаційні джерела наукового дослідження (проекту)	18	2	4			12	
Тема № 5. Підготовка і презентація наукових досліджень (проектів) державною та іноземною мовами	18	2	4			12	
Тема 6. Підготовка, оформлення та захист дисертації	18	2	4			12	
Тема № 7. Методологія правової науки	16	2	4			10	
Всього за семестр	120	14	26			80	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семинарські	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Правові засади організації наукової діяльності	16	1	1			14	екзамен
Тема № 2. Академічна доброчесність як складова організації наукової діяльності	16	1	1			14	
Тема № 3. Теоретичні основи та методика наукових досліджень (проєктів)	20	2	2			16	
Тема № 4. Інформаційні джерела наукового дослідження (проєкту)	16	1	1			14	
Тема № 5. Підготовка і презентація наукових досліджень (проєктів) державною та іноземною мовами	16	1	1			14	
Тема 6. Підготовка, оформлення та захист дисертації	19	1	2			16	
Тема № 7. Методологія правової науки	17	1	2			14	
Всього за семестр	120	8	10			102	

4.2. Теми лекційних та семінарських занять

Тема № 1. Правові засади організації наукової діяльності.

1. Правові засади здійснення наукової діяльності в Україні.
2. Правовий статус суб'єктів наукової діяльності.
3. Організація підготовки наукових кадрів в Україні.

Тема № 2. Академічна доброчесність як складова організації наукової діяльності.

1. Централізоване правове регулювання академічної доброчесності в Україні.
2. Роль локальних нормативних актів у регулювання академічної доброчесності.
3. Види академічних правопорушень у сфері науки.
4. Особливості юридичної відповідальності за порушення академічної доброчесності.

Тема № 3. Теоретичні основи та методика наукових досліджень (проектів).

1. Наука як система знань: отримання нових знань та здійснення інновацій.
2. Емпіричні основи науки.
3. Теоретичні основи науки.
4. Елементи науково-методичного апарату. Наукові методи.
5. Основні методики планування наукового дослідження.
6. Структурні елементи наукової проблеми і наукового завдання.
7. Критичний аналіз результатів власних досліджень і результатів інших дослідників.

Тема № 4. Інформаційні джерела наукового дослідження (проекту).

1. Інформаційна база наукових досліджень.
2. Сучасні джерела наукової інформації.
3. Робота з пошуку та збору інформації за темою наукового дослідження.
4. Обробка джерел інформації в процесі наукового дослідження.
5. Інформаційні бази даних.

Тема № 5. Підготовка і презентація наукових досліджень (проектів) державною та іноземною мовами.

1. Розробка, реалізація та здійснення управління науковими та інноваційними проектами у галузі права.
2. Види презентації наукових досліджень (проектів) державною та іноземною мовами.
3. Практичні аспекти написання наукової статті.
4. Основні структурні елементи наукової статті.
5. Наукова доповідь.

Тема 6. Підготовка, оформлення та захист дисертації.

1. Вибір напрямку наукового дослідження.
2. Обґрунтування теми наукового дослідження на етапі затвердження теми

дисертації.

3. Нормативні вимоги до структури дисертації.
4. Анотація дисертації державною та іноземною мовами.
5. Розмежування теоретичних та практичних результатів наукового дослідження. Відмінність пропозицій від рекомендацій.

Тема № 7. Методологія правової науки.

1. Методологія сучасної юриспруденції.
2. Значення правової доктрини для розвитку правової науки.
3. Інструментарій правової науки.
4. Праворозуміння: методологічна характеристика.
5. Компаративістські наукові дослідження в контексті адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

4.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Тема № 1. Правові засади організації наукової діяльності.

1. Правовий статус заклади вищої освіти та наукової установи.
2. Державна мова у сфері науки.

Тема № 2. Академічна доброчесність як складова організації наукової діяльності.

1. Дотримання правил цитування при написанні наукових робіт.
2. Правові засади вільного використання твору із зазначенням імені автора
3. Фабрикація результатів наукового дослідження.

Тема № 3. Теоретичні основи та методика наукових досліджень (проектів).

1. Зміст концептуальних результатів наукового дослідження.
2. Співвідношення об'єкта і предмета дослідження.
3. Наукові результати та їх наукова новизна.
4. Окремі прийоми аргументації вирішення наукової проблеми та/чи заперечення.
5. Логічні засоби відображення функцій мовлення.
6. Дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень.

Тема № 4. Інформаційні джерела наукового дослідження (проекту).

1. Бібліографія та стилі оформлення списку використаних джерел інформації.
2. Роль реферативних баз даних у науковому дослідженні.
3. Класифікація наукових фахових видань в Україні.

Тема № 5. Підготовка і презентація наукових досліджень (проектів) державною та іноземною мовами.

1. Планування і виконання теоретичних та прикладних досліджень з права.
2. Види наукових статей та їх відмінності.

3. Підготовка тез доповіді.
4. Монографія як результат наукового дослідження.
5. Технічні засоби презентації наукового дослідження.
6. Реєстрація прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 6. Підготовка, оформлення та захист дисертації.

1. Вимоги до оформлення рукопису дисертації.
2. Публікація та апробація результатів наукового дослідження державною та іноземною мовами.
3. Процедури подання дисертації до спеціалізованої вченої ради.
4. Захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Тема № 7. Методологія правової науки.

1. Концепція природного права.
2. Концепція позитивного право.
3. Форми буття права: ідея права, закон, правове життя.
4. Співвідношення онтології та гносеології у пізнанні права.
5. Конкретно-правове дослідження.
6. Порівняльно-правове дослідження.

5. Індивідуальні завдання

5.1. Теми рефератів

1. Правові засади міжнародної співпраці у сфері науки.
2. Зарубіжний досвід протидії порушенням академічної доброчесності.
3. Отримання нових знань та здійснення інновацій в сучасній правовій науці.
4. Конкретизація проблеми дослідження.
5. Сутність та основні етапи організації наукового дослідження
6. Концепція наукового дослідження.
7. Парадигма наукового дослідження.
8. Роль офіційних сайтів органів державної влади в процесі пошуку та збору джерел інформації для наукового дослідження.
9. Написання наукової статті до міжнародного видання державною або іноземною мовами.
10. Характеристика науково-теоретичної статті.
11. Особливості науково-практичної статті.
12. Специфіка науково-методичної статті.
13. Роль та значення критичного аналізу результатів наукових досліджень.
14. Законодавство України та Європейського Союзу: компаративістські наукові дослідження.
15. Особливості довідково-енциклопедичної статті.
16. Структура вступу дисертації.
17. Мета і завдання дисертаційного дослідження.
18. Структурно-логічні зв'язки розділів дисертації.
19. Вимоги щодо публікації результатів в яких відображено результати

дисертаційного дослідження.

20. Розробка, реалізація та здійснення управління науковими та інноваційними проєктами в контексті інтеграції України до Європейського Союзу.
21. Роль державної та іноземних мов у підготовці і презентації наукових досліджень (проєктів).
22. Реєстрація прав на об'єкти права інтелектуальної власності за законодавством України.
23. Методика досліджень у сфері адаптації законодавства України до законодавства ЄС.
24. Застосування методів правової науки у правотворчій діяльності.
25. Застосування методів правової науки у правозастосовній діяльності.

5.2. Теми наукових робіт

1. Дослідницькі навички, необхідні для проведення наукових і прикладних досліджень у сфері права.
Державне регулювання та управління у науковій діяльності.
2. Академічна доброчесність як правове явище.
3. Академічний плагіат як вид порушення академічної доброчесності.
4. Характеристика методів наукового дослідження.
5. Програма наукового дослідження та її етапи.
6. Специфіка планування і виконання теоретичних та прикладних досліджень у галузі права.
7. Проблеми розвитку методології права.
8. Людиноцентриський підхід у правовому дослідженні.
9. Сучасна соціологія права.
10. Суб'єктивне та об'єктивне у праві.

6. Методи навчання

Лекційні заняття з навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень та методологія юридичної науки» проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Для проведення бінарних занять («гостьових» лекцій) будуть запрошуватися провідні наукові, науково-педагогічні працівники інших закладів вищої освіти, наукових установ, практичні працівники.

В процесі проведення семінарських занять застосовуватиметься моделювання ситуативних задач, вирішення практичних кейсів, дискусія, мозковий штурм.

Для розвитку навиків наукової аргументації складатимуться проєкти та/або шаблони структур наукових робіт. Алгоритми аргументацій, приклади логічних засобів відображення функцій мовлення як-то: причини і наслідок, умова і наслідок; співвідношення у часі і порядок; співставлення, протиставлення; доповнення і уточнення, посилення на попередню чи наступну думку; узагальнення, висновок; ілюстрація висловленого; введення нової інформації.

7. Методи і форми контролю

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Організація наукових досліджень та методологія юридичної науки» включає в себе поточний та підсумковий контроль.

Загальна кількість балів з навчальної дисципліни 100 балів ECTS = поточний контроль 50 балів (семінарські заняття, СРС) + підсумковий контроль 50 балів.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належать: опитування на семінарських заняттях; вирішення кейсів; участь в дискусіях, веб-квестах, обговоренні доповідей, рефератів; підготовка рефератів та доповідей; тестування; виконання самостійних робіт. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять з метою перевірки набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь, навичок та інших компетентностей з навчальної дисципліни. Результати поточного контролю оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Максимальна кількість балів на поточному контролі, які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання з дисципліни «Організація наукових досліджень та методологія юридичної науки». Для обліку результатів навчання використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи здобувачів вищої освіти. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності, індивідуальному навчальному плані аспіранта.

Присутність здобувачів вищої освіти при проведенні підсумкового контролю (екзамену) є обов'язковою. Максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзаміні), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Контрольні питання до екзамену

1. Охарактеризуйте особливості фундаментальних та прикладних наук.
2. Хто належить до категорії наукових та науково-педагогічних працівників.
3. Охарактеризуйте наукову діяльність відповідно до законодавства України.
4. Що необхідно розуміти під атестацією наукових кадрів
5. Правові засади міжнародної співпраці у сфері науки.
6. Охарактеризуйте академічну доброчесність як правову категорію.
7. Розкрийте види юридичної відповідальності за порушення академічної доброчесності.
8. Дайте характеристику видам порушень академічної доброчесності.
9. Назвіть основні етапи організації наукових досліджень та охарактеризуйте їх.

10. Отримання нових знань та здійснення інновацій в сучасній правовій науці.
11. Наукові завдання та їх зв'язок з проблемою, що досліджується.
12. Роль та значення критичного аналізу результатів наукових досліджень у галузі права.
13. Охарактеризуйте види наукової новизни та відмінності між ними.
14. Проаналізуйте відмінності видів джерел інформації, що використовуються у наукових дослідженнях у галузі права.
15. Опишіть процеси пошуку, збору та обробки джерел інформації в процесі наукового дослідження.
16. Проаналізуйте основні відмінності видів презентації наукового дослідження (проєкту) державною та іноземною мовами.
17. Охарактеризуйте наукову доповідь як вид презентації результатів наукового дослідження.
18. Розкрийте вимоги до структури наукової статті.
19. Розробка, реалізація та здійснення управління науковими та інноваційними проєктами у галузі права.
20. Охарактеризуйте стилі оформлення списку використаних джерел.
21. Монографія як результат наукового дослідження.
22. Етапи підготовки дисертаційного дослідження.
23. Вимоги до оформлення дисертаційного дослідження.
24. Вимоги до апробації результатів дисертаційного дослідження.
25. Відмінності теоретичних та практичних результатів наукового дослідження.
26. Процедура публічного захисту дисертаційного дослідження.
27. Роль інформації у науковому дослідженні (проєкті).
28. Принципи збору інформаційного матеріалу для проведення наукового дослідження.
29. Планування і виконання теоретичних та прикладних досліджень з права.
30. Роль інформаційних та реферативних баз даних у науковому дослідженні.
31. Охарактеризуйте загальні та спеціальні методи наукового дослідження.
32. Зв'язок теорії та практики у науковому дослідженні (проєкті).
33. Основні пізнавальні категорії права.
34. Роль правової термінології у науковому дослідженні в галузі права.
35. Охарактеризуйте конкретно-правове наукове дослідження.
36. Розкрийте сутність аналітичної юриспруденції.
37. Роль та значення правової доктрини у науковому дослідженні в галузі права.
38. Праворозуміння та його методологічна характеристика.
39. Особливості проведення порівняльно-правового дослідження.
40. Правова реальність у методології права.
41. Природне право як елемент правової реальності.

42. Позитивне право як елемент правової реальності.
43. Онтологія у пізнанні права.
44. Гносеологія у пізнанні права.
45. Ціле і частина у науковому дослідженні.
46. Системність, систематизація й комплексність як методологічна основа наукового дослідження.
47. Дослідницькі навички, необхідні для проведення компаративістських наукових досліджень права України та Європейського Союзу.
48. Прогноз та результат як правова категорія
49. Ідея права, закон, правове життя як форми буття права.
50. Роль логічних законів та правил при проведенні наукового дослідження.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого робочою програмою матеріалу, законодавства, рекомендованої робочою програмою курсу, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав повне знання передбаченого робочою програмою матеріалу, засвоїв основну літературу, рекомендовану робочою програмою курсу, виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного набуття та оновлення в процесі самостійної підготовки до занять.

Оцінка «**задовільно**» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав знання основного матеріалу в обсязі робочої програми курсу, необхідному для професійної діяльності в сфері права, знайомому з основною літературою, рекомендованою робочою програмою курсу, проте припустився неточностей у відповіді або показав поверхневе знання матеріалу. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з аналізом положень чинного законодавства, юридичної практики.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час визначення загальної кількості балів за поточний контроль.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	визначення	Екзаменаційна оцінка
90-100	A	відмінно	відмінно
82-89	B	дуже добре	добре
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E	достатньо	
35-59	FX	незадовільно з правом повторного складання підсумкового контролю	незадовільно
0-34	F	незадовільно без права повторного складання підсумкового контролю	

- *90-100 балів (відмінно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував досконале знання основних понять і правових категорій; вміння вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати аргументовані, чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння системно аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати аргументовану позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність юридично грамотно і толерантно викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми;

- *82-89 балів (дуже добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував дуже добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом; вміння давати чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику і аргументовано викладати позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням певного обсягу рекомендованої літератури;

- *74-81 (добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом з окремими помилками; вміння давати відповіді без суттєвих помилок на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням обмеженого обсягу рекомендованої літератури;

- *64-73 (задовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував задовільне знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи

проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;

- 60-63 (*достатньо*) – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував достатнє знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з суттєвими помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;

- 59 і менше (*незадовільно*) – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував незнання основних понять і правових категорій; нездатність оперування категоріальним апаратом; відсутність вміння давати відповіді на питання; нездатність аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; нездатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену невикористанням рекомендованої літератури.

10. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>

4. Про наукову і науково-технічну діяльність України: Закону України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#n192>

5. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145–VIII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

6. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556–VI URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

7. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квітня 2019 р. № 2704-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

8. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-п#Text>

9. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : постанова Кабінету

Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п#Text>

10. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії : постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>

11. Про денонсацію Угод в галузі освіти і науки з Російською Федерацією: постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2022 р. №355. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-denonsaciyu-ugod-v-galuzi-osviti-i-nauki-z-rosijskoju-federacijeyu-355>

12. Про денонсацію Угод у галузі освіти і науки з Республікою Білорусь: постанова Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2022 р. № 417. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-2022-%D0%BF#Text>

13. Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». URL : <http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2018/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3%208302%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9.pdf>

14. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. № 1220. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text>

15. Про оприлюднення дисертацій та відгуків офіційних опонентів: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2015 р. № 758. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-15#Text>

Додаткова

1. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г., Флока Л.В., Горячова О.О. Методологія і організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Полтава, 2020. 160 с.

2. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. X. : Право, 2016. Т.3 : Загальна теорія права / редкол.: О.В. Петришин (голова) на ін.; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2017. 952 с. : іл.

3. Заморська Л.І. Правова нормативність та її інституалізація в Україні: монографія. Одеса : Фенікс, 2013. 304 с.

4. Кельман М. Методологічні засади юридическої науки. *Вісник Національного університету «Львівська политехніка»*. Серія: Юридичі науки. 2020. Том 7. № 1. С. 37–42.

5. Кельман М.С. Юридична наука: проблеми методології: монографія. Тернопіль : ТзОВ «Терно-граф», 2011. 492 с.

6. Колодій А., Колодій О. Праворозуміння: теорія, політика, практика. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 3. С. 12-18.

7. Костицький М. В. Логіка як методологія наукового пізнання (зокрема в правознавстві). *Філософські та методологічні проблеми права*. 2014. № 1. С. 3-13.

8. Костицький М.В. Позитивізм як методологія юриспруденції. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2014. № 2. С. 16-35.
9. Костицький М.В. Методології пізнання в юриспруденції як науково-практичному комплексі. *Нове українське право*. 2023. № 2. С. 104-107.
10. Костюченко О.Є. Академічна доброчесність як правова категорія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 23-26.
11. Костюченко О.Є. Правова природа академічної відповідальності. *Нове українське право*. 2021. № 3. С. 179-187.
12. Костюченко О.Є. Роль локальних актів у забезпеченні академічної доброчесності в Україні. *Нове українське право*. 2021. № 5. С. 78-87.
13. Методологія проведення галузевих юридичних досліджень: колективна монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Хоменка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 240 с.
14. Методологія сучасної юридичної науки: загально- та спеціально-правові проблеми. *Право України*. 2014. № 1. 384 с.
15. Мова української юриспруденції : навч. посіб. /В. М. Пивоваров, О. М. Єрахторіна, О. А. Лисенко. Харків : Право, 2020. 330 с.
16. Мозоль Н.І. Сучасні концепції праворозуміння: поняття, характеристика та особливості. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 36-41.
17. Оборотов Ю.М. Філософія права і методологія юриспруденції. *Проблеми філософії права*. 2003. Том 1. С. 41-43.
18. Петришин О. В. Право як соціальне явище: особливості юридичного підходу. *Проблеми філософії права*. 2006-2007. Том IV-V. С. 73-83.
19. Правова доктрина України : у 5 т. Х. : Право, 2013. Т.1. : Загальнотеоретична та історична юриспруденція / В.Я. Тацій, О.Д. Святоцький, С.І. Максимов та ін. ; за заг. ред. О.В. Петришина. 976 с.
20. Правовая система України: история, состояние и перспективы : в 5 т. Харьков : Право, 2011. Т.1 : Методологические и историко-теоретические проблемы формирования и развития правовой системы Украины / под общ. ред. М.В. Цвика, А. В. Петришина. 896 с.
21. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. 2-ге вид., доп. та перероб. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 908 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Європейського Союзу. European Union. URL: https://europa.eu/european-union/index_en
8. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
9. Офіційний сайт Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України. URL: <https://ndi.academy/>